

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет – Дизайн середовища
Кафедра – Архітектури
Галузь знань – 19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність – 191 «Архітектура та містобудування»

Рівень вищої освіти – 1-й освітньо-професійний
Рік навчання – 1
Вид дисципліни – Нормативна, з циклу професійної підготовки
Семестри – 1, 2

АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК

Семестри 1, 2
(осінній, весняний 1 курс, 2023-2024 н. р.)

Викладач	Ігнат'єва Наталія Вікторівна, доцент, PhD (канд. архітектури)
E-mail	ignatyeva.nataliya@ksada.org
Заняття	осінній семестр за розкладом
Консультації	за домовленістю, тел. +380506152261, Telegram
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8
Телефон	+380577060419 (факультет Аудіовізуального мистецтва та заочного навчання)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування у Telegram та в електронній пошті. Умови листування: 1) на початку листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни («Академічний рисунок»); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача чи в Telegram. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються в узгоджені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна посідає одне з основних місць серед дисциплін підготовки бакалавра архітектури, та є такою, що забезпечує професійні якості архітектора. Дисципліна в першому семестрі базується на довузівській підготовці до вступного іспиту з рисунку в ХДАДМ, в другому семестрі дисципліна базується на образотворчому досвіді, що отримали здобувачі вищої освіти в ході вивчення дисципліни «Академічний рисунок» в першому семестрі.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Папір А2, А3, тонований папір, графітні олівці, ластик, акварель, кольорові олівці, лінери, фломастери, вугілля, сангіна, сепія, пастель, туш. Планшет або дві ґрунтовані 80 x 60.
Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Академічний рисунок» – оволодіння здобувачами об'ємно-просторовим та образно-пластичним мисленням, образотворчою грамотою, основами теорії і практики мистецтва рисунку геометричних тіл, опанування основ теорії і практики рисунку голови людини (з гіпсових моделей) та складних архітектурних композицій, відповідно до завдань архітектурної освіти, опанування навичок для поглиблення можливостей кола діяльності майбутніх архітекторів у різних техніках і напрямках рисунку.

Основними завданнями курсу є:

- розвиток аналітичного мислення студентів;
- формування у студентів об'ємно-просторового сприйняття та об'ємно-просторової уяви;
- розвиток художньо-образного мислення та естетичного смаку;
- формування практичних графічних умінь;
- розвиток зорової пам'яті та фантазії;
- освоєння прийомів творчого пошуку в розв'язанні практичних завдань;
- виховання загально-естетичної культури студентів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закони побудови оптимальної композиції архітектурного рисунку;
- закони лінійної перспективи;
- об'ємно-просторові закони побудови форми;
- конструктивні особливості зображуваних об'єктів різної складності;
- закони світлотіньового зображення.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- знаходити оптимальні варіанти композиції рисунка;
- знаходити засоби, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображуваних об'єктів;
- здійснювати передачу об'ємного зображення за допомогою лінійної перспективи;
- відображувати конструкцію зображуваних об'єктів різної складності;
- моделювати форму, передавати об'єм за допомогою світлотіні, що сприятиме найбільшій виразності рисунку;
- застосовувати засоби, що сприяють цілісності зображення;
- вільно володіти графічними навичками рисунку, різними графічними техніками та технологіями графічних матеріалів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА:

Загальні компетентності:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК06. Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проектуванні.

СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК09. Здатність розробляти архітектурно-художні, функціональні, об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, а також виконувати креслення, готувати документацію архітектурно-містобудівних проєктів.

СК15. Здатність до здійснення комп'ютерного моделювання, візуалізації, макетування і підготовки наочних ілюстративних матеріалів до архітектурно-містобудівних проєктів.

СК16. Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проектування.

Програмні результати навчання:

ПР10. Застосовувати сучасні засоби і методи інженерної, художньої і комп'ютерної графіки, що

використовуються в архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПР11. Застосовувати художньо-композиційні засади в архітектурно- містобудівному проектуванні.

ПР16. Розуміти соціально-економічні, екологічні, етичні й естетичні наслідки пропонованих рішень у сфері містобудування та архітектури.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

«Академічний рисунок» – фундаментальна дисципліна у процесі професійного навчання архітекторів, одна з найважливіших серед дисциплін професійного циклу. Ґрунтовне володіння рисунком, який є основою образотворчої грамоти, дає необмежені можливості для творчого розвитку студентів, формування в них об'ємно-просторового та художньо-образного мислення, естетичного смаку і здатності до творчої професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Академічний рисунок» є комплексом практичних завдань, що поступово ускладнюються. Таким чином, здійснюється систематичне накопичення здобувачами вищої освіти професійних знань і навичок, які включають як технічні прийоми освоєння образотворчої грамоти, так і навички роботи з різноманітними виразними засобами та прийомами графіки.

Завдання навчальної дисципліни «Академічний рисунок» (1 курс, 1 семестр) адаптовані до умов дистанційного навчання.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, дисципліна вивчається студентами 1-ого курсу (3 кредита ECTS, 90 годин: 45 годин – практичні заняття, 45 годин - самостійна робота)

Тема	Години (лекції, практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Академічний рисунок				
Змістовий модуль 1. Геометричні тіла в складному ракурсі				
Завдання 1. Частина 1. Геометричні тіла в складному ракурсі за уявою. Композиція	9	Володіти правилами композиції щодо архітектурного рисунку	Рисунок куба в складному ракурсі з тілами обертання, що вписані в нього. Етап 1. Композиція	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння правилами композиції щодо архітектурного рисунку
Завдання 1. Частина 2. Геометричні тіла в складному ракурсі за уявою. Конструкція	6	Володіти навичками зображення геометричних тіл в складному ракурсі, вивчення особливостей зображення багатогранників та тіл обертання в перспективі з трьома точками сходження, вміння зображувати конструкцію геометричних тіл	Рисунок куба в складному ракурсі з тілами обертання, що вписані в нього. Етап 2. Конструкція	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння правилами лінійної перспективи та вивчення конструктивних особливостей геометричних тіл
Завдання 1. Частина 3. Геометричні тіла в складному ракурсі за уявою. Форма конструкції. Світлотіньове рішення	9	Володіти навичками зображення форми геометричних тіл, прийомами зображення світлотіні	Рисунок куба в складному ракурсі з тілами обертання, що вписані в нього. Етап 3. Форма конструкції. Світлотіньове рішення	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками зображення форми геометричних тіл, прийомами зображення світлотіні
Всього у змістовому модулі:	24			
Змістовий модуль 2. Складні геометричні тіла в натюрмортах та інтер'єрах				
Завдання 2.	9	Володіти навичками	Рисунок	Оцінюється ритмічність

Натюрморт з побутових предметів та геометричних тіл		зображення складних геометричних тіл в перспективі з виявленням конструкції геометричних тіл та зі світлотіньовим рішенням натюрморту	натюрморту зі складних геометричних тіл (побутових предметів) за вимогами до архітектурного академічного рисунку	роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння правилами композиції на аркуші, ступінь розкриття конструктивних особливостей геометричних тіл, ступінь володіння правилами лінійної перспективи, якість зображення форми конструкції та об'єму за допомогою світлотіньових відносин
Завдання 3. Натюрморт з предметів інтер'єру та побутових предметів	12	Володіти навичками зображення складного натюрморту з предметів інтер'єру та з побутових предметів в перспективі з виявленням конструкції складних геометричних тіл та зі світлотіньовим рішенням рисунку, володіти різноманітними виразними засобами та прийомами графічних матеріалів та технік	1) Рисунок натюрморту з предметів інтер'єру та побутових предметів; 2) Інтерпретація рисунку натюрморту з предметів інтер'єру та побутових предметів в графічній техніці (за вибором студентів)	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння правилами композиції на аркуші, ступінь розкриття конструктивних особливостей складних геометричних тіл, ступінь володіння правилами лінійної перспективи, якість зображення форми конструкції та об'єму за допомогою світлотіньових відносин, ступінь володіння графічними матеріалами та техніками
Всього у змістовому модулі:	21			
Разом:	45			

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни «Академічний рисунок» на 1 курсі передбачає засвоєння та удосконалення здобувачами правил, навичок і прийомів зображення простих та складних геометричних тіл на аркуші паперу.

На першому році навчання у здобувачів під час підготовки до вступного іспиту з рисунку були сформовані початкові професійні навички, що повинні бути розвинуті в результат виконання практичних завдань, що передбачені програмою дисципліни. Для забезпечення послідовного підвищення професійної компетентності здобувачів вводяться завдання, що ускладнюються протягом семестру. Завдання дисципліни спрямовані на розвиток у здобувачів об'ємно-просторового мислення, художньої уяви, вміння користуватися різноманітними графічними засобами та техніками, здатності до оперативного реагування на запропоноване творче завдання.

Самостійна робота студентів організована таким чином: студенти отримують завдання, вивчають постановку проблеми, мету завдання, об'єкти зображення, здійснюють пошук додаткової візуальної інформації за завданнями дисципліни та її аналіз. Під час індивідуального консультування та обговорення у групі кожен здобувач визначається з ракурсом, композицією, конструктивними особливостями геометричних тіл, матеріалами та техніками, за допомогою яких він буде працювати згідно правил лінійної перспективи.

Практичні заняття проводяться у формі колективної та індивідуальної бесід викладача зі здобувачами, передачі практичних навичок щодо академічного рисунку безпосередньо від викладача до здобувачів.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи та виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційного перегляду.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ЕСТ S	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ЕСТ S
відмінно	90–100	A	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (виконання практичних завдань курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно [положенню «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв»](https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf) <https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання: <https://zakonodavstvo.com/zakon-ukrainy/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>; <https://saiup.org.ua/novvny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом осіннього семестру 2023-2024 н. р.)

Дата	№	Тема	Вид Заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
1 семестр							
Змістовий модуль 1. Геометричні тіла в складному ракурсі							
<u>1-3 тиж-день</u>	1 (1)	Геометричні тіла в складному ракурсі за уваюю (композиція)	практ	Рисунок куба в складному ракурсі з тілами обертання, що вписані в нього. Композиція	<u>9</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>4-5 тиж-день</u>	1 (2)	Геометричні тіла в складному ракурсі за уваюю	практ	Рисунок куба в складному ракурсі з тілами обертання, що	<u>6</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні

		(конструкція)		вписані в нього. Конструкція			консультації здобувачів
<u>6-8</u> <u>тижд</u> <u>ень</u>	1 (3)	Геометричні тіла в складному ракурсі за уявою (форма конструкції, світлотінь)	практ	Рисунок куба в складному ракурсі з тілами обертання, що вписані в нього. Форма конструкції, світлотінь.	<u>9</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>24</u>		50 балів
Змістовий модуль 2. Складні геометричні тіла в натюрмортах та інтер'єрах							
<u>9-11</u> <u>тиж-</u> <u>день</u>	2	Натюрморт з побутових предметів та геометричних тіл	практ	Рисунок натюрморту зі складних геометричних тіл (побутових предметів)	<u>9</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
<u>12-</u> <u>15</u> <u>тиж-</u> <u>день</u>	3	Фрагмент інтер'єру	практ	1) Рисунок фрагменту інтер'єру – натюрморту в куті певного приміщення з предметів меблів та побутових предметів. 2) Інтерпретація рисунок фрагменту інтер'єру в графічній техніці (за вибором студентів)	<u>12</u>	поточний контроль, екзамена- ційний перегляд	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>21</u>		50 балів
				Разом:	<u>45</u>		100 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
A	50	50	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку. Робота виконана на чудовому технічному та зображувальному рівні.
A	48-49	48-49	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку. Робота виконана на високому технічному та зображувальному рівні.
A	45-47	45-47	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку. Робота виконана на гарному технічному та зображувальному рівні.
B	41-44	41-44	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на гарному технічному та зображувальному рівні, до роботи є незначні зауваження.
C	37-40	37-40	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на доброму технічному та зображувальному рівні, але здобувач зробив значні помилки.

D	32-36	32-36	Здобувач не в повному обсязі опанував матеріал завдання, робота виконана на задовільному технічному та зображувальному рівні із значними недоліками.
E	30-31	30-31	Здобувач в недостатньому обсязі опанував матеріал завдання, виконана робота має багато значних недоліків (невідповідність завданню, невиконання вимог до академічного рисунку, невчасна подача виконаної роботи).
FX	17-29	17-29	Здобувач не опанував матеріал завдання. Робота не відповідає завданню. Пропуск рубіжного контролю.
F	1-16	1-16	Пропуск рубіжного контролю.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 1-му семестрі

Змістовий модуль	№ теми, завдання	Форма звітності	Бали
1	2	3	4
1 семестр			
Модуль 1			
1	Завдання 1. Частина 1	Поточний контроль	0–10
	Завдання 1. Частина 2	Поточний контроль	0–20
	Завдання 1. Частина 3	Поточний контроль	0-20
Загальна кількість балів за Модуль 1			0–50
Модуль 2			
2	Завдання 2	Поточний контроль	0–20
	Завдання 3	Поточний контроль	0-30
Загальна кількість балів за Модуль 2			0–50
Загальна кількість балів за 1 семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за

- активність здобувача під час практичних занять (до 3 балів);
- перевиконня завдань з кількості та якості робіт (до 3 балів);
- виступ на конференції або публікація статті за темою дослідження в межах дисципліни (до 4 балів).

Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1 Берлач О.П., Чихурський А.С. Малюнок з основами перспективи. Курс лекцій. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. 14 с.

2 Ігнат'єва Н.В., Тимофєєва Н.В. Методичні вказівки «Правила лінійної перспективи» до вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво» для здобувачів вищої освіти I – IV курсів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» першого (бакалаврського) рівня. (РВВ ХНУБА, 2021 р.) - 41 с.

3 Ignatyeva N.V., Tymofieieva N.V. Methodical guidelines “The rules of linear perspective” for the study of the subject “Fine art” for foreign applicants of higher education of I-IV courses of the speciality 191 “Architecture and urban planning” of the first level (bachelor)/compilers. (РВВ ХНУБА, 2021 р.) - 41 р.

4 Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., О. Й. Ляковський. Основи об'ємно-просторової композиції: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 212 с.

5 Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 300 с.

Додаткова:

1 Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. К.: Мистецтво, 2001. 178 с.

- 2 Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
- 3 Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник – довідник. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2003. 216 с.
- 4 Сухенко В.О. Рисунок. К.: „BONAMENTE”, 2004. 176 с.
- 5 Ширай Т.М. Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни Рисунок спеціальності 5.02020701 «Дизайн» (Чернігівський промислово-економічний коледж Київського національного університету технологій та дизайну, 2018 р.). 114 с.
- 6 Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка. К: НАУ, 2005. 60 с.

Інтернет-ресурси:

- 1 Бібліотека українських підручників: веб-сайт. URL: <http://pidruchniki.ws/>
- 2 Державна науково-технічна бібліотека України: веб-сайт. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>
- 3 Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 4 Національний художній музей України. URL: <https://namuseum.business.site/#gallery>